

УДК 338.439.021.1:355.01(477)

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2026-2-7>

АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

В. С. ТКАЧЕНКО

здобувач третього рівня вищої освіти,
Полтавський університет економіки і торгівлі
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9129-9808>

Анотація. *Мета* дослідження полягає у проведенні комплексного аналізу ключових індикаторів продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану та оцінці стійкості вітчизняної агропродовольчої системи. *Методика дослідження* базується на використанні статистичних методів аналізу даних АПК, розрахунку індикаторів енергетичної цінності раціону та економічної доступності продуктів харчування за нормативними формулами. *Результати* дослідження виявили, що попри значне скорочення поголів'я великої рогатої худоби (-24,1%) та складну логістику, Україна зберігає високий рівень самозабезпечення зерном (340%) та утримує показник економічної доступності їжі на рівні 55,8%. **Практична значущість результатів** полягає в обґрунтуванні пріоритетів Стратегії продовольчої безпеки України до 2027 року як інструменту стабілізації внутрішнього ринку та відновлення експортного потенціалу.

Ключові слова: продовольча безпека, воєнний стан, індикатори доступності, агропромисловий комплекс, імпортозалежність, енергетична цінність раціону.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Продовольча безпека є фундаментальною складовою національної та економічної безпеки будь-якої держави. Однак для України, яка завжди мала високий виробничий та експортний потенціал на світовому агропродовольчому ринку, це питання в умовах повномасштабного воєнного вторгнення набуло екзистенційного значення. Воєнний стан докорінно змінив архітектуру продовольчої системи, що може мати вплив не лише на вітчизняну економіку та домогосподарства, а й на глобальну продовольчу безпеку. Розрив логістичних ланцюгів, окупація родючих земель, контамінація полів солями важких металів від детонації зброї, блокування морських портів, руйнування залізничної інфраструктури, мобілізація населення, і як наслідок, втрата людських ресурсів може призвести до цілеспрямованого знищення агропромислового комплексу України. Саме тому дослідження індикаторів продовольчої безпеки є актуальним та своєчасним науковим питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання продовольчої безпеки України протягом 2022–2026 років розглянуті у наукових працях вітчизняних авторів Білоусько Т. та Головка О. [1], Бородіної О. [2], Кравченко Ю. [3] Мірзоевої Т. [4], Пустовіт Ю. [5], Ткаченко А., Ткаченка В. [6], Трусової Н. та ін. [7].

Важливо, що тема впливу воєнного стану в Україні цікавить не лише вітчизняних, а й закордонних науковців. Так, у статті Ida Rudolfson

et.al. [8] досліджено опитування українців, які з моменту повномасштабного вторгнення перебували за кордоном. Встановлено, що кожен третій українець, який покинув Україну після 2022 року зіткнувся з продовольчою незахищеністю.

Walter Leal Filho et.al. у своєму дослідженні [9] проаналізували передумови проблеми продовольчої кризи, спричиненої війною в Україні та проілюстрували сучасні шляхи рішення, що можуть бути впроваджені для пом'якшення наслідків конфлікту з метою досягнення цілі сталого розвитку «Нульовий голод». Автори дійшли висновку, що війна спричиняє продовольчу незахищеність не лише в Україні, а й на глобальному рівні через дефіцит зернових культур та зростання цін. Доведено, що війна може підірвати спроможність продовольчих систем та ланцюгів постачання. Це може обмежити можливості споживачів отримувати доступ до достатньої кількості їжі та важливих мікроелементів, що здатне призвести до недоїдання. Крім того, скорочення виробництва продовольства також може бути наслідком зменшення імпорту або виробництва добрив та агрохімікатів.

Дослідження С. Nhemachena et.al. [10] сфокусоване на впливі війни в Україні на продовольчу безпеку країн Африки. Встановлено, що рівень інфляції на продовольчі ціни у більшості африканських країн з початку війни сягнув 20%, а в деяких країнах перевищив 40%. Такі наслідки є катастрофічними для бідних родин, які переважною кількістю свого бюджету витрачають на їжу. У той же час автори доходять висновку, що війна в Укра-

їні дає африканським країнам можливість зміцнити власні системи виробництва продовольства та торговельні мережі. Автор Tanchum M. [11] так само зазначає, що попри серйозну та безпосередню загрозу, Єгипет може пом'якшити короткострокові цінові шоки на ринку пшениці та рослинної олії за допомогою виваженої фіскальної політики та активних зусиль із закупівлі у співпраці зі своїми західними партнерами, які також є основними постачальниками цих товарів. Частина довгострокового рішення для Єгипту, на думку автора, полягає у збільшенні обсягів сільськогосподарського виробництва шляхом розширення орних земель і подальшої модернізації аграрного сектору за допомогою передових агротехнологій, методів управління водними ресурсами та технологій «зеленої» енергетики.

Міжнародний дослідницький інститут продовольчої безпеки під керівництвом Joseph W Glauber та David Laborde Debucquet у 2023 році випустили книгу «Російсько-український конфлікт і глобальна продовольча безпека», яка містить своєчасний аналіз торговельних потоків, відстеження цін на продовольство та політичних заходів, а також результати моделювання впливу повномасштабної війни в Україні на продовольчу безпеку вразливих країн [12].

Згідно з останніми оцінками ФАО, у 2024 році від голоду страждали від 638 до 720 мільйонів людей, що становить 7,8–8,8% світового населення. Хоча спостерігається певний прогрес порівняно з попередніми роками, світ все ще перебуває вище рівня, який був до пандемії COVID-19, і далекий від досягнення Цілі сталого розвитку

2 щодо ліквідації голоду до 2030 року. Вищезазначене доводить, що війна в Україні є суттєвим драйвером продовольчої кризи на світовому рівні, а тому важливим дослідженням є вивчення індикаторів продовольчої безпеки.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає у проведенні комплексного аналізу ключових індикаторів продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану та оцінці стійкості вітчизняної агропродовольчої системи. Задачі дослідження:

- порівняти індекси продовольчої безпеки України з сусідніми європейськими країнами;
- розрахувати індикатори продовольчої безпеки українських домогосподарств;
- дослідити основні цілі Стратегії продовольчої безпеки України до 2027 року;

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Україна як один з провідних світових виробників і експортерів сільськогосподарської продукції відіграє важливу роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. Водночас російська агресія проти України, що розпочалася у 2022 році, суттєво вплинула на стан продовольчої безпеки як самої України, так і всього світу. Вплив торкнувся також посівних площ і як наслідок експорту зернових та поголів'я ВРХ, що зазначено у таблиці 1.

Дані таблиці 1 свідчать про значні втрати в усіх основних галузях АПК України. Особливо постраждало тваринництво, де поголів'я великої рогатої худоби скоротилося майже на чверть. У таблиці 2 наведено порівняння індексів продовольчої безпеки України та сусідніх країн.

Таблиця 1

Вплив війни на показники агропромислового комплексу України (2021 та 2023–2024 рр.)

Показник	2021 р.	2023 р.	2024 р.	Зміна 2024/2021 (%)
Площа посівів зернових та зернобобових (млн га)	15,30	13,80	14,20	-7,20
Виробництво зернових (млн т)	86,00	77,00	80,50	-6,40
Експорт зернових (млн т)	57,80	49,20	52,00	-10,00
Виробництво соняшнику (млн т)	15,50	12,80	13,50	-12,90
Поголів'я ВРХ (млн голів)	2,90	2,30	2,20	-24,10
Виробництво молока (млн т)	9,50	8,20	8,00	-15,80

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України

Таблиця 2

Порівняння індексів продовольчої безпеки України з сусідніми країнами (2024 р.)

Країна	Індекс продовольчої безпеки	Рівень самозабезпечення зерном (%)	Експорт агропродукції (млрд USD)	Рівень залежності від імпорту (%)
Україна	67,20	340,00	18,50	15,00
Польща	78,90	115,00	12,30	22,00
Румунія	72,40	185,00	8,70	18,00
Угорщина	74,10	165,00	7,20	20,00

Джерело: складено автором на основі даних Global Food Security Index, національних статистичних служб

Як видно з таблиці 2, Україна зберігає високий рівень самозабезпечення зерновими культурами (340%), що значно перевищує показники сусідніх країн. Це підтверджує стратегічну роль України як експортера продовольства та її потенціал у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. Загалом індекс продовольчої безпеки нижче, ніж у Румунії, Угорщині та Польщі, але різниця є не критичною. Попри війну Україні вдається зберігати високі показники експорту агропродукції, що понад утричі перевищує аналогічний показник Угорщини. А рівень імпортозалежності є найнижчим порівняно з сусідніми країнами.

Наступним етапом дослідження був розрахунок індикаторів продовольчої безпеки згідно з методикою [14].

Добова енергетична цінність раціону людини, що визначається як сума добутоків одиниці маси окремих видів харчових продуктів, які споживаються людиною протягом доби, та їх енергетичної цінності за такою формулою:

$$P = \sum C_{oj} * EЦi \tag{1}$$

де P – добова енергетична цінність раціону людини, граничне (порогове) значення якого становить 2500 ккал на добу;

i – вид харчового продукту за такими основними групами харчових продуктів: хліб і хлібопродукти; картопля; овочі, баштанні; фрукти, ягоди і виноград; цукор; олія; м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молочні продукти; риба і рибопродукти; яйця;

C_{oi} – середньодобове споживання i -го виду харчового продукту в розрахунку на одну особу;

$EЦi$ – енергетична цінність маси i -го виду харчового продукту.

Енергетична цінність харчових продуктів тваринного походження у добовому раціоні людини, що визначається як сума добутоків маси окремих

видів харчових продуктів тваринного походження, які споживаються людиною протягом доби, та їх енергетичної цінності за такою формулою:

$$P_{тв} = \sum C_{oj\ тв} * EЦ_{i\ тв} \tag{2}$$

де $P_{тв}$ – енергетична цінність харчових продуктів тваринного походження у добовому раціоні людини;

i – вид харчового продукту тваринного походження за такими основними групами: м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молочні продукти; риба і рибопродукти; яйця;

$C_{oi\ тв}$ – середньодобове споживання i -го виду харчового продукту тваринного походження у розрахунку на одну особу;

$EЦ_{i\ тв}$ – енергетична цінність маси i -го харчового продукту тваринного походження.

Розрахунок добової енергетичної цінності раціону населення України на основі даних [15] за основними групами харчових продуктів наведено у табл. 3.

З даних таблиці 3 випливає, що показник енергетичної цінності $P = 2479$ ккал трохи нижче порогового значення (2500 ккал), що свідчить про вплив воєнних дій на структуру споживання (зменшення споживання дорогих калорій).

Частка продуктів тваринного походження ($P_{тв}$) згідно з даними таблиці 3 складає:

$$P_{тв} = 325,4 \text{ (м'ясо)} + 347,2 \text{ (молоко)} + 33,1 \text{ (риба)} + 53,3 \text{ (яйця)} = 759,0 \text{ ккал.}$$

З точки зору дієтології та стандартів розвинутих країн – це нижня межа норми, яка прямує до дефіциту. Для збалансованого харчування згідно з нормами ВООЗ та МОЗУ частка калорій тваринного походження має становити 30–35%. У нашому випадку вона складає 30,6%, що свідчить про нижню межу. До повномасштабної війни цей показник в Україні коливався в

Таблиця 3

Розрахунок добової енергетичної цінності раціону населення України за основними групами харчових продуктів (2023–2024 рр.)

Група продуктів	Споживання (кг/рік)	Середньодобове споживання (C _{oi} , г)	Енергетична цінність (EЦ _i , ккал/100г)	Добова енергетична цінність (EЦ (P _i , ккал)
Хліб і хлібопродукти	93,0	254,8	265	675,2
Картопля	131,0	358,9	77	276,4
М'ясо і м'ясопродукти	54,0	147,9	220	325,4
Молоко і молочні продукти	198,0	542,5	64	347,2
Олія рослинна	12,0	32,9	899	295,8
Цукор	28,0	76,7	387	296,8
Овочі та баштанні	162,0	443,8	25	110,9
Фрукти, ягоди, виноград	52,0	142,5	45	64,1
Риба і рибопродукти	11,0	30,1	110	33,1
Яйця (шт. / ккал за шт.)	260 шт	0,71 шт	75	53,3
Разом	–	–	–	2479,0

межах 28–32%. Збереження його на рівні 30,6% у 2023–2024 роках свідчить про стійкість агропродовольчого сектору, але також про економію населення на дорогих білках (яловичина, дорога риба). У той же час така ситуація зумовлена не лише купівельною спроможністю, а й логістичними складнощами: продукти тваринного походження (м'ясо, молоко, риба) є швидкопсувними і потребують безперервних «холодових ланцюгів» постачання. В умовах енергетичної нестабільності та руйнування логістичної інфраструктури ризику зниження цього показника зростають, що ставить під загрозу якісну складову продовольчої безпеки. Якщо порівняти з іншими країнами, то слід зауважити, що в Канаді притаманним є високопротеїновий (надлишковий) тип раціону з часткою тваринних білків 38–42%, у країнах ЄС він оптимально збалансований (35–38%).

Наступним показником, що характеризує продовольчу безпеку є доступність харчових продуктів, яка включає перш за все економічну доступність. У 2023–2024 рр. витрати українських домогосподарств на харчування згідно статистичних даних залишаються високими через інфляцію та зниження доходів.

$$V_x (\text{витрати на їжу}) = 6\ 200 \text{ грн/міс на домогосподарство.}$$

$$V_s (\text{сукупні витрати}) = 11\ 100 \text{ грн/міс.}$$

$$ED = \frac{6200}{11100} * 100 = 55,8\%$$

Показник економічної доступності перебуває в межах норми (до 60%), але наближається до критичної межі. Межа норми базується на Законі Енгеля, який є фундаментальним в економічній теорії, та закріплена в українській нормативній базі як стратегічний поріг продовольчої безпеки. Ернст Енгель (німецький статистик XIX ст.) довів: чим бідніша родина/країна, тим більшу частку своїх доходів вона витрачає на їжу. Коли витрати на їжу перевищують 60%, у домогосподарства фактично не залишається коштів на розвиток (освіту, медицину, покращення житла) та непродовольчі товари. Порівняння показника економічної доступності (ЕД) у світі наведено у таблиці.

Порівняльний аналіз свідчить, що за показником економічної доступності продовольства Україна значно поступається країнам ЄС, де цей показник не перевищує 20–25%. Знаходження українського показника на рівні 55,8% при пороговому значенні 60% вказує на високу чутливість національної продовольчої безпеки до будь-яких цінових коливань, спричинених економічними шоками.

Диференціація вартості харчування за соціальними групами, що відстежується в динаміці та визначається як співвідношення між вартістю харчування 20 відсотків домогосподарств з найбільшими доходами та вартістю харчування 20 відсотків домогосподарств з найменшими доходами за такою формулою:

$$D = \frac{D_g}{D_m} \quad (3)$$

де D – індикатор диференціації вартості харчування;

D_g – показник вартості спожитих харчових продуктів у 20 відсотків домогосподарств з найбільшими доходами;

D_m – показник вартості спожитих харчових продуктів у 20 відсотків домогосподарств з найменшими доходами.

За оцінками статистичних даних, 20% найбагатших домогосподарств витрачають на якісну їжу (D_g) близько 9800 грн, а 20% найбідніших (D_m) – близько 3400 грн (переважно базові продукти).

$$D = \frac{9800}{3400} = 2,88 \quad (4)$$

Показник демонструє значний розрив у якості раціону між верствами населення. За даними міжнародних звітів [13] висока соціальна рівність, де навіть найбідніші верстви мають доступ до якісного раціону відзначається у Скандинавських країнах (Норвегія, Швеція). Коефіцієнт диверсифікації там становить 1,2–1,5. Країни Латинської Америки показують максимальний розрив 4,5–6, що свідчить, що найбідніші верстви перебувають на межі виживання.

Стабільність продовольчих систем (імпортозалежність), що визначається як співвідношення між обсягом імпорту окремого харчового про-

Таблиця 4

Порівняння показника економічної доступності (ЕД) у світі

Країна	Частка витрат на харчування (%)	Характеристика продовольчої безпеки
США	6–8%	Найвищий рівень доступності
Велика Британія	8–10%	Високий рівень
Німеччина / Австрія	10–12%	Високий рівень
Польща / Чехія	17–22%	Середньоевропейський рівень
Нігерія / Пакистан	58–63%	Продовольча незахищеність

дукту в натуральному виразі та ємністю його внутрішнього ринку за такою формулою:

$$I_i = \frac{I_i}{\text{ЄВР}_i} * 100\% \quad (4)$$

де I_i – імпортозалежність за окремим харчовим продуктом, граничним (пороговим) значенням для якого вважається його 30-відсотковий рівень;

i – вид харчового продукту за такими основними групами харчових продуктів: хліб і хлібопродукти; картопля; овочі, баштанні; фрукти, ягоди і виноград; цукор; олія; м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молочні продукти; риба і рибопродукти; яйця;

I_i – імпорт i -го харчового продукту;

ЄВР_i – ємність внутрішнього ринку i -го харчового продукту на рік (період).

У таблиці 5 наведені дані щодо імпортозалежності України у 2023–2024 роках.

Показник імпортозалежності за групою «Хлібопродукти» (0,4%) є мінімальним, що свідчить про повну продовольчу незалежність держави за базовими зерновими культурами. Показник у 80,5% для риби та морепродуктів значно перевищує встановлений поріг безпеки. Рівень залежності у 31,6% (при нормі 30%) вказує на те, що Україна перебу-

ває у зоні ризику за цією групою. Хоча держава має потужне власне виробництво, значна частка імпорту (зокрема цитрусових та екзотичних фруктів) вимагає складних температурних логістичних ланцюгів.

Враховуючи вищенаведені дослідження, сформувано основні фактори впливу війни на продовольчу систему України (рис. 1).

Зазначені на рисунку фактори впливу війни на продовольчу систему України показують, що руйнування виробничої інфраструктури, втрати посівних площ, порушення логістичних ланцюгів, дефіцит робочої сили та зростання витрат виробництва призводять до продовольчої незахищеності населення. Проте, як показують розрахунки, що наведені вище – в Україні немає продовольчої кризи, адже показники експорту за деякими групами товарів перевищують аналогічні показники сусідніх європейських країн. За показниками імпортозалежності Україна демонструє високу незалежність у групі товарів «хлібопродукти», а добовий раціон українців залишається а достатньому рівні. Такі дані свідчать про ефективне управління агропромисловим сектором. Так, 23 липня 2024 року Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію продовольчої безпеки України на період до 2027 року [16]. Цей документ визначає основні напрями державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення (табл. 6).

Таблиця 5

Аналіз даних щодо імпортозалежності України у 2023–2024 роках за різними групами харчових продуктів

Продукт	Імпорт (Іі, тис. т)	Ємність ринку (ЄВРі, тис. т)	Імпортозалежність (Ізі)
Хлібопродукти	15	3900	0,4%
Риба та морепродукти	310	385	80,5%
Фрукти, ягоди	680	2150	31,6%

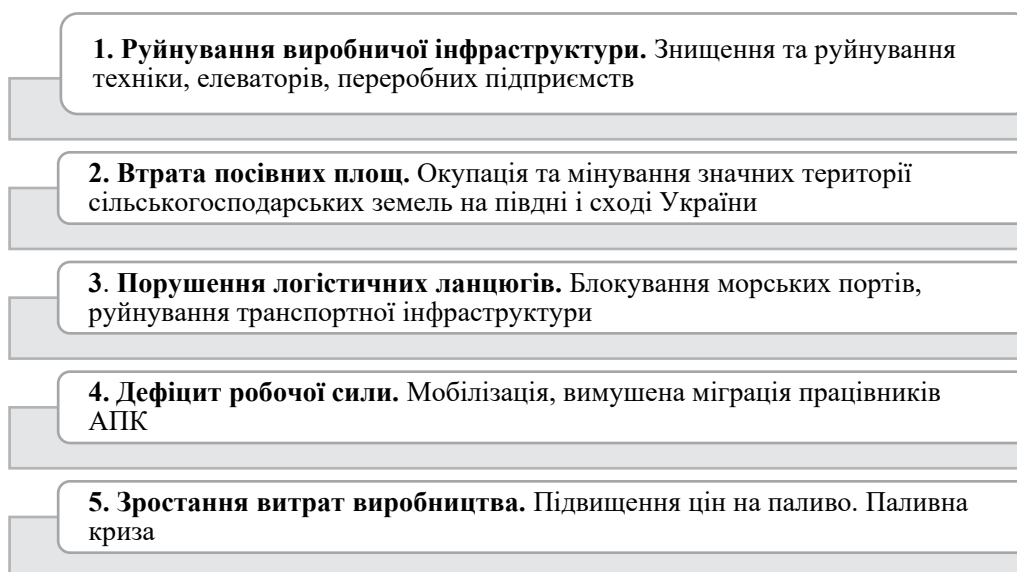

Рис. 1. Фактори впливу війни на продовольчу систему України

Джерело: складено автором

Таблиця 6

Основні цілі Стратегії продовольчої безпеки України до 2027 року

Пріоритетний напрям	Конкретні заходи	Очікувані результати
Підтримка виробників	Фінансова підтримка АПК; розвиток органічного виробництва; модернізація матеріально-технічної бази	Зростання обсягів виробництва на 15–20%
Розвиток внутрішнього ринку	Стимулювання споживання вітчизняної продукції; розширення мережі локальних ринків	Збільшення частки внутрішнього споживання на 10%
Експортна політика	Диверсифікація експортних маршрутів; розширення торговельних угод	Відновлення експорту до 95% від довоєнного рівня
Логістична інфраструктура	Відновлення зруйнованих об'єктів; розвиток альтернативних маршрутів постачання	Зниження логістичних витрат на 20–25%

Джерело: складено автором на основі Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року

Загалом, виконання Стратегії передбачає два етапи. Перший етап (2024–2026 роки) – формування та здійснення заходів підтримки виробників, спрямованих на розвиток галузей агропромислового комплексу, зокрема виробників органічної продукції, відновлення інфраструктури та логістичних ланцюгів. Другий етап (2027 рік і надалі) – консолідація досягнень, масштабування успішних практик та інтеграція України у глобальні продовольчі ланцюги на нових засадах.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Порівняльний аналіз індексів продовольчої безпеки засвідчив, що Україна, навіть у стані війни, демонструє унікальну стійкість. Хоча загальний індекс (67,2) дещо нижчий за показники Польщі та Румунії, рівень самозабезпечення зерновими у 340% та мінімальна імпортозалежність (15%) підтверджують статус держави як гаранта не лише внутрішньої, а й глобальної продовольчої стабільності. Розрахунок індикаторів домогосподарств виявив «зону ризику» в структурі споживання. Енергетична цінність раціону (2479 ккал) та частка білків тваринного походження (30,6%) перебувають на нижній межі норми. Показник економічної доступності (55,8%) свідчить про високу чутливість населення до інфляційних шоків, оскільки витрати на харчування впритул наблизилися до критичного порогу у 60%. Дослідження Стратегії продовольчої безпеки до 2027 року дозволило ідентифікувати ключові важелі стабілізації. Основними драйверами відновлення визначено диверсифікацію логістики, фінансову підтримку виробників та зниження логістичних витрат на 20–25%. Реалізація Стратегії є критично важливою для переходу від моделі «виживання» до моделі сталого відновлення аграрного сектору. Подальші дослідження планують присвятити оцінці ефективності управління аграрними підприємствами з метою забезпечення продовольчої безпеки на регіональному рівні та рівні домогосподарств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусько Т., Головка О. Стійкість та адаптивність агропродовольчої системи України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5686/5627> (дата звернення: 26.03.2026).
2. Бородіна О.М. Інституційні засади забезпечення продовольчої безпеки в Україні. *Економіка АПК*. 2022. № 5. С. 7–15.
3. Кравченко Ю. Продовольча безпека України в умовах воєнного стану: виклики та пріоритети забезпечення. *Економіка та право*. 2025. № 1. С. 137–146. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/20553> (дата звернення: 26.03.2026).
4. Мірзоева Т. В. Ефективність виробництва нішевих зернових культур у контексті забезпечення продовольчої безпеки і створення доданої вартості. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-158>
5. Пустовіт Ю. Ю. Продовольча безпека як складова національної безпеки. *Публічне право*. 2023. № 1 (49). URL: https://www.publiche-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=562:pustovit-yu-yu-prodovol-cha-bezpeka-yak-skladova-natsional-noji-bezpeki (дата звернення: 26.03.2026).
6. Ткаченко А. С., Ткаченко В. С. Механізми управління безпечністю сільськогосподарської продукції у митній логістиці. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 4. С. 70–77. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/04/4.25_topic_Alina-S.-Tkachenko-Volodymyr-S.-Tkachenko-70-77.pdf (дата звернення: 26.03.2026).
7. Трусова Н. В., Присяжнюк Н. М., Мазур Т. Г. та ін. Теоретичні підходи до розуміння поняття «Продовольча безпека». *Агроекономіка*. 2024. № 18. С. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.18.3>
8. Rudolfson I., Bartusevičius H., Leeuwen F. v. & Østby G. War and food insecurity in Ukraine. *World Development*. 2024. 180, 106647. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2024.106647>

9. Leal Filho W., Fedoruk M., Eustachio J. H. P. P. et al. How the War in Ukraine Affects Food Security. *Foods*. 2023. Vol. 12, No. 21. 3996. DOI: <https://doi.org/10.3390/foods12213996>
10. Nhemachena C et al. The impacts of the Russia-Ukraine conflict on food prices, food and nutrition security in Africa. *Growing Africa's Agriculture*. 2022. URL: <https://agra.org/wp-content/uploads/2022/04/Impacts-of-the-Russia-Ukraine-conflict-2.pdf> (дата звернення: 26.03.2026).
11. Tanchum Michael. The Russia-Ukraine war has turned Egypt's food crisis into an existential threat to the economy. *Middle East Institute*. 2022. URL: <https://mei.edu/publication/russia-ukraine-war-has-turned-egypts-food-crisis-existential-threat-economy/> (дата звернення: 26.03.2026).
12. Glauber, Joseph W. & Laborde Debucquet, David, 2023. "The Russia-Ukraine conflict and global food security," IFPRI books, International Food Policy Research Institute (IFPRI).
13. URL: <https://fao.org/statistics> (дата звернення: 26.03.2026).
14. Про затвердження Методики розрахунку індикаторів продовольчої безпеки : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2025 року № 1140. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.03.2026).
15. URL: <https://stat.gov.ua/> (дата звернення: 26.03.2026).
16. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2024 р. № 684-р. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.03.2026).

REFERENCES

1. Bilousko T. & Holovko O. (2025). Stiikist ta adaptivnist ahroprodovolchoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Resilience and adaptability of the agri-food system of Ukraine under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. (71). Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5686/5627>
2. Borodina O. M. (2022). Instytutsiini zasady zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v Ukraini [Institutional foundations of ensuring food security in Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. (5), pp. 7–15.
3. Kravchenko Yu. (2025). Prodovolcha bezpeka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: vyklyky ta priorityty zabezpechennia [Food security of Ukraine under martial law: challenges and priorities of security]. *Ekonomika ta pravo*, no. (1), pp. 137–146. Available at: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/20553>
4. Mirzoieva T. V. (2024). Efektyvnist vyrobnytstva nishevyykh zernovykh kultur u konteksti zabezpechennia prodovolchoi bezpeky i stvorennia dodanoi vartosti [Efficiency of production of niche grain crops in the context of ensuring food security and creating added value]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. (67). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-158>
5. Pustovit Yu. Yu. (2023). Prodovolcha bezpeka yak skladova natsionalnoi bezpeky [Food security as a component of national security]. *Publichne pravo*, no. (1). Available at: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=562:pustovit-yu-yu-prodovol-cha-bezpeka-yak-skladova-natsional-noji-bezpeki
6. Tkachenko A. S. & Tkachenko V. S. (2025). Mekhanizmy upravlinnia bezpechnistiu silskohospodarskoi produktsii u mytnii lohistytsi [Mechanisms for managing the safety of agricultural products in customs logistics]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. (4), pp. 70–77. Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/04/4.25._topic_Alina-S.-Tkachenko-Volodymyr-S.-Tkachenko-70-77.pdf
7. Trusova, N. V., Prysyzhnyuk, N. M., Mazur, T. H. et al. (2024). Teoretychni pidkhody do rozuminnia poniattia "Prodovolcha bezpeka" [Theoretical approaches to understanding the concept of "Food Security"]. *Ahrosvit*, no. (18), pp. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.18.3>
8. Rudolfsen I., Bartusevičius H., Leeuwen F. v. & Østby G. (2024). War and food insecurity in Ukraine. *World Development*, no. 180, 106647. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2024.106647>
9. Leal Filho W., Fedoruk M., Eustachio J. H. P. P. et al. (2023). How the War in Ukraine Affects Food Security. *Foods*, no. 12(21), 3996. DOI: <https://doi.org/10.3390/foods12213996>
10. Nhemachena C. et al. (2022). The impacts of the Russia-Ukraine conflict on food prices, food and nutrition security in Africa. *Growing Africa's Agriculture*. Available at: <https://agra.org/wp-content/uploads/2022/04/Impacts-of-the-Russia-Ukraine-conflict-2.pdf>
11. Tanchum M. (2022). The Russia-Ukraine war has turned Egypt's food crisis into an existential threat to the economy. *Middle East Institute*. Available at: <https://mei.edu/publication/russia-ukraine-war-has-turned-egypts-food-crisis-existential-threat-economy/>
12. Glauber J. W. & Laborde Debucquet D. (2023). The Russia-Ukraine conflict and global food security. IFPRI books, International Food Policy Research Institute (IFPRI).
13. Food and Agriculture Organization (FAO). (2026). FAOSTAT statistical database. Available at: <https://fao.org/statistics>
14. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku indyikatoriv prodovolchoi bezpeky [On approval of the Methodology for calculating food security indicators] (Resolution No. 1140). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua>
15. State Statistics Service of Ukraine. (2026). Official website. Available at: <https://stat.gov.ua/>
16. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). Pro skhvalennia Stratehii prodovolchoi bezpeky Ukrainy na period do 2027 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii [On the approval of the Food Security Strategy

of Ukraine for the period up to 2027 and the approval of the operational action plan for its implementation] (Resolution No. 684-r). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua>

Volodymyr Tkachenko, Poltava University of Economics and Trade. Analysis of Ukraine's food security indicators under martial law.

Annotation. The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of the key food security indicators in Ukraine under martial law and to assess the resilience of the national agri-food system. The research addresses the existential challenges posed by the full-scale invasion, including logistics disruptions, land occupation, and the destruction of production infrastructure, which affect both domestic stability and global food markets. The research methodology is based on the use of statistical methods for analyzing agricultural data, calculating the indicators of the daily energy value of the diet, and assessing the economic accessibility of food according to regulatory formulas and Engel's Law. The study compares Ukraine's food security indices with neighboring European countries (Poland, Romania, Hungary) to determine the country's strategic position. **The results of the study** revealed that despite a significant reduction in cattle livestock (-24.1%) and complex logistics, Ukraine maintains a high level of grain self-sufficiency (340%), which significantly exceeds the indicators of neighboring EU countries. The calculation of household indicators showed that the daily energy value (2479 kcal) and the share of animal proteins (30.6%) are at the lower limit of the norm. The food affordability indicator reached 55.8%, which is close to the critical threshold of 60%, indicating high sensitivity to inflationary shocks. **The practical significance of the results** lies in the justification of the priorities of the Food Security Strategy of Ukraine until 2027. The study identifies key recovery drivers, such as logistics diversification, financial support for producers, and the reduction of transportation costs by 20–25%. The conclusions emphasize that Ukraine remains a guarantor of global food stability, but requires targeted interventions to protect vulnerable social groups and restore the export potential.

Keywords: food security, martial law, accessibility indicators, agro-industrial complex, import dependence, energy value of the diet.

Дата надходження статті: 27.04.2026

Дата прийняття статті: 18.05.2026

Дата публікації статті: 22.06.2026